

de politiecommissaris die ik speelde in *De Karamazovs*. Die moet op het einde komen meedelen dat Dimitri tot levenslang veroordeeld is in Siberië, maar uit zenuwachtigheid verspreekt hij zich voortdurend in zijn belangrijke toespraak. Ook weer een korte opkomst, maar daar bestond de uitdaging erin om de toon te laten veranderen tijdens de *act*. De commissaris droeg een soort kепie met een riempje aan. Dat riempje zette hij omhoog om te spreken, maar het zakte telkens weer naar beneden. Ik voegde dus dingen toe aan de rol, waar de mensen heel erg om moesten lachen. Het was mijn bedoeling om het contrast tussen dat lachen en de in-trieste boodschap die uiteindelijk volgde zo groot mogelijk te maken. Naar het einde toe van mijn tussenkomst liet ik dan ook alle grap-

ook sterk gebaseerd op een nauwkeurige observatie van het gewone leven, het 'natuurlijke' handelen. Toch is mijn spel geen kopie van de werkelijkheid. Het is geen *mimesis*. Humor moet herkenbaar zijn, maar het hele 'voorspel' moet je weglaten. Je moet je beperken tot flitsen, waardoor het spel juist ver van het 'natuurlijk' verwijderd. Je pikt elementen uit de realiteit en plaatst ze kort achter elkaar. Dikwijls worden die aanzetten ook nog uitvergroot. Het ritme waarin je die verknipte stukjes realiteit achter elkaar plaatst, is ook belangrijk. Je versnelt om de zaak te laten escaleren, of je vertraagt om spanning op te bouwen en tot een ontlading te komen. Ook het spel met de verwachtingspatronen van de toeschouwer is hierbij belangrijk. Eens de code gezet is: 'per-

ETCETERA We hadden het al over Laurel en Hardy, Charlie Chaplin, Monty Python. Zijn dit belangrijke inspiratiebronnen?

JOCHEMS Ik kijk heel graag naar komische films, maar dat materiaal gebruik ik niet bewust tijdens repetities. Het zit eerder in mijn geheugen opgeslagen, in mijn bagagekoffer. Ik ben er gewoon heel gretig naar en omdat het me zo bezig houdt, onthoud ik het ook gemakkelijk. Ik kijk ook graag naar de manier waarop sommige acteurs met dramatische rollen omgaan. Een groot voorbeeld voor mij is Marcello Mastroianni. Het is meesterlijk hoe hij soms clowneske toetsen toevoegt aan de meest dramatische rollen.

ETCETERA Hoe ga je om met clichés?

JOCHEMS Als ze goed opgezet en uitgevoerd worden, werken clichés altijd. Een publiek mag al honderd keer iemand tegen een deur hebben zien lopen, als het goed gedaan is, blijft het werken. Dat is zo met alle slapstick. Het heeft met dat principe van spanning en ontlading te maken.

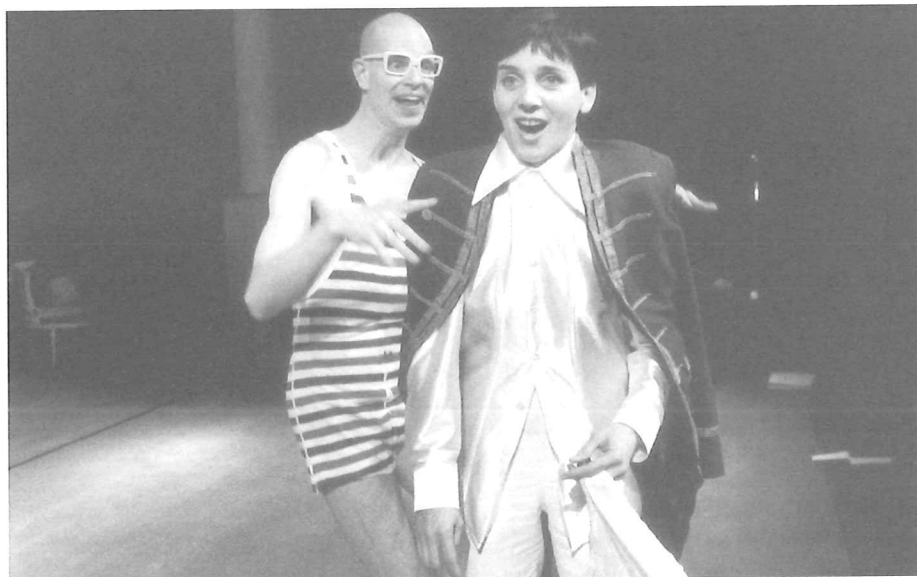
ETCETERA Moet men je soms afremmen?

JOCHEMS Ja, tijdens repetities is dat soms het geval. Leren doseren maakt het spel spannend. Ik heb altijd zin en energie om er iets aan toe te voegen. Het heeft niet –of toch niet bewust– te maken met 'kijk eens naar mij', maar het kriebelt gewoon. Soms is het een beetje het 'Kijk eens! Zonder handen!'-gevoel. Maar dat is gevaarlijk. Voor je het weet fiets je zonder handen de berm in en zit je 'buiten het kader', en dus ook 'buiten het verhaal'. En daar heeft niemand wat aan.

Ik speel ook heel graag met een bal, daar kan je vanalles mee doen. Ik vind het prettig om die bal te laten bewegen. Ik heb lang basketbal gespeeld. Voor ik de bal in het net wierp, moest ik me altijd inhouden om hem niet eerst nog even rond mijn middel te draaien. Ik moest dan goed voor ogen houden dat ik moest scoren, dat ik op dat ogenblik het publiek niet moest entertainen.

ETCETERA Het basketspel was dus een goede oefening voor het toneelspelen.

JOCHEMS Ja, het graag bewegen, maar ook leren recht op je doel afgaan wanneer het moet. Het is beweging binnen een afgelijnde ruimte. Zowel in het basket als in het theater moet je je heel bewust zijn van de lijnen waarbinnen je je beweegt.

Napolejong JO ROETS/BLAUW VIER foto Phile Deprez

jes en versprekingen weg. Als je het té grappig maakt, verdwijnt de boodschap.

ETCETERA Is het een kwestie van doseren?

JOCHEMS Ja, ik blijf me er altijd van bewust dat ik een deel van het geheel ben. Het heeft te maken met een soort dienstbaarheid. Ik wil gewoon mee het verhaal vertellen. Leren doseren is een kwestie van oefening. En hoewel ik doorgaans weinig tekst moet zeggen, heb ik een grote interesse voor tekst en taal. Dat helpt natuurlijk.

ETCETERA Hoe verhoudt het komisch acteren zich tot het 'naturel' acteren?

JOCHEMS Enerzijds is het ver verwijderd van een 'natuurlijk spelen', maar anderzijds is het

sonages kunnen tegen deuren aanlopen, wordt elke situatie waarin een personage in de buurt van een deur komt, spannend voor de kijker: zal hij/zij er tegenaan lopen of niet? Het al dan niet inlossen van die verwachtingen zorgt voor de nodige spanning en ontlading bij de toeschouwer.

ETCETERA Hoe belangrijk is de psychologie van je personage?

JOCHEMS Wie ben ik? Waar kom ik vandaan? Waar ga ik naartoe? Ik stel me die vragen wel over mijn personage, omdat het me interesseert, maar eigenlijk ben ik er niet veel mee. Ik denk in elk geval niet dat het mijn spel beïnvloedt.